

SRI LANKA: GUERRA, MORTS I SANG A LES PORTES DE LES ELECCIONS

Eleccions entre tigres i elefants

La petita illa de Sri Lanka, amb unes dimensions similars a Catalunya, i amb tots els números per convertir-se en balneari idíl·lic d'empresaris occidentals, ha obtingut des de fa uns anys una quantitat sorprenent de publicitat gratuïta. El contingut dels anuncis, però, sempre és el mateix: guerra, sang i morts.

Alfred Bosch (enviat especial)

L'antic paradís de Ceilan s'ha convertit, per un cúmul de causes que els mateixos habitants del país no acaben d'entendre, en un dels racons més conflictius del planeta. I les eleccions previstes per aquest desembre no sembla, francament, que hagin de millorar gran cosa.

Des de la independència, els governs de Sri Lanka s'havien mostrat atrets a l'esfera d'influència occidental, permetent el desplegament de grans empreses multinacionals i arribant, fins i tot, a planejar la instal·lació de bases militars americanes. L'acostament representava una amenaça als principis de la política exterior índia, que havia basculat sempre entre el tercermundisme

militant i el flirteig amb els soviètics. Nova Delhi, en conseqüència, començà a jugar a la desestabilització i a afavorir les milícies tàmls, establint un cap de pont a la regió de Madràs, davant les costes de Sri Lanka.

Cap a principis dels vuitanta, el joc entrà en una fase perillosa per als interessos indis. Els Tigres d'Alliberament del Tàmil Belam (LTTE) s'havien apoderat del nord de l'illa, havien creat una administració independent i, encara pitjor, havien liquidat els elements pro-indis de grups armats afins. La guerra civil estava a punt de desembarcar en una partició que ja s'havia produït *de facto* i, a més, la revolta amenaçava d'estendre's a l'extrem sud de l'Índia, poblat també per tàmls.

Així, el 1987, els dos caps d'estat,

Rajiv Gandhi i J. R. Jayewardene, firmaren un acord de pau que permetia l'entrada d'una «força pacificadora índia» en els territoris tàmls. La solució semblava encertada: els indis es comprometien a desarmar els *Tigres*, mentre Colombo reconeixia una autonomia limitada als tàmls i s'aixoplugava, amb la força dels fets, sota el paraigua militar del poderós veí. El temps ha demostrat que la fórmula no era tan feliç com es pensava.

Fa unes setmanes, un centenar de guerrillers tàmls entraren en el poblat cingalès de Poonewea, despertaren als seus habitants, els arrossegaren fora de les barraques i els assassinaren brutalment a colps de destrat. Entre els morts, 11 dones i 18 infants. L'acció, una de tantes, era una manifestació de

A Sri Lanka la pau és ben difícil.

rebuig del LTTE per les eleccions provincials que, al seu entendre, enganyaven el poble i no atorgaven un grau suficient d'autonomia.

Els mitjans de comunicació occidentals, en general, han transmès una imatge extremadament sanguinària dels homes del LTTE. Si bé és cert que l'agressió forma part dels seus mètodes, i que s'enorgulleixen de ser un grup armat, no detenen, ni de lluny, l'exclusiva de la salvatgeria. Els seus homòlegs cingalesos i els exèrcits regulars —tant del govern de Sri Lanka com dels ocupats indis— han contribuït de forma notòria a alimentar i engrandir l'espiral de la violència.

Sens dubte, el gran perdedor del conflicte de Sri Lanka és precisament el col·lectiu tàmil, que ara es troba atrapat entre la radicalitat de les faccions independentistes i el terror dels exèrcits que repetidament han devastat el territori. Els dirigents del LTTE han estat liquidats o han hagut de marxar, i només un grapat de joves guerrillers, popularment coneguts com els *boys*, encara són tigres en actiu.

Lawrence Thilagar, membre del comitè central del LTTE, viu exiliat a Londres i procura, a distància, conduir l'ajuda internacional cap als seus camarades de la jungla. «Vivíem en una situació de genocidi des de feia unes dècades —afirma—; els cingalesos volien tenir el domini de l'estat, de l'exèrcit, de l'educació, i nosaltres ens hi oposàvem. Primer vam utilitzar formes de resistència passiva, però abans de ser exterminats vam decidir passar a la lluita armada.»

Ningú diria, a primera vista, que Thilagar és un *tigre* àvid de sang. Unes ulleres gruixudes deixen veure una mirada vacil·lant, que combinada amb un perfil més aviat prim i eixut, li confereixen una imatge fràgil, tirant a trencadissa. «L'any 1972 vam fundar el LTTE, i després de 1983, quan es pro-

duí la gran massacre auspiciada pel govern, vam passar a l'acció: en poc temps érem els amos del Tàmil Eelam, amb els nostres impostos, ràdio i TV pròpies, diaris, sistema d'ensenyament, etc. El govern indi, que fins aleshores ens havia ajudat, va intentar contrarestar el nostre poder amb grups titella, com el TELO o l'EPRLF. Quan nosaltres vam desarmar aquestes milícies dependents, Gandhi va decidir entrar a sac amb tancs i míssils, per esborrar-nos del mapa... Però ja veurem qui guanya l'última batalla.»

Entrar a la zona tàmil no és fàcil, i en teoria l'entrada és prohibida als occidentals. Però la inoperància dels soldats indis, i el seu elevat índex d'analfabetisme, pot permetre certes filigranes i aconseguir —com l'autor d'aquest article— penetrar ben endins en la ruta de Jaffna, la capital de la revolta tàmil.

Vavuniya és l'última ciutat sota la jurisdicció de Colombo. Al carrer principal, la presència abassegadora de la potència ocupant es fa evident en la quantitat de tancs i jeeps que patrullen pels carrers. Els vehicles indis circulen, plens a vessar de soldats amb metralletes i bazookes, per l'avinguda principal, flanquejats en tot moment per columnes d'infanteria. La prepotència és visible en l'expressió dels soldats i en l'abundància d'armament. A partir d'aquest punt, els controls es repeteixen cada dos o tres quilòmetres.

La ruta és un veritable via crucis militar, amb escorcolls constants i preguntes rutinàries, que en el cas dels visitants estrangers van acompanyades de certa incredulitat. Malgrat tot, entre control i control, i sobretot a les zones més despoblades, no és estrany rebre la visita imprevista de militants tàmlis.

Els *tigres*, que són prohibits i perseguits tant pels indis com per l'exèrcit de Sri Lanka, apareixen de sobte en els llocs més inesperats, tallen la carretera i fan a corre-cuita un repàs del personal. Tot seguit, es carreguen el *kallaxnikov* a l'esquena i s'internen novament en la jungla, fent petar les sandàlies. Els *tigres* són extremadament joves, adolescents de quinze o setze anys, i són acollits pels mateixos tàmlis amb somriures condescendents.

Hi ha cert consens, entre la població tàmil, a considerar els lluitadors del LTTE com un fre necessari als abusos dels ocupants. Un testimoni ens explica com, fa uns mesos, va haver de veure els soldats indis liquidar la seva família, després de violar les dones i matar-les tot introduint el canó de l'escopeta a la vagina. «Jo em vaig salvar

perquè em vaig fer el mort —ens assegura—, i m'imagino que ens van atacar en una batuda contra els *tigres*: en aquell moment jo no hi simpatitzava gens, però ara penso que són els únics capaços de defensar-nos.»

És difícil preveure com acabarà el conflicte de Sri Lanka. A l'altre extrem de l'illa, en zona cingalesa, els fanàtics budistes i els militants del xovinista JVP es dediquen a reivindicar la fi de l'ocupació índia. El descontent va creixent sota una capa de sopor aparent. Mentrestant, els monjos organitzen desfilades on, a més dels impressionants elefants sagrats, les colles folklòriques del país desfilen, amb cascos i espases, en actitud desafiant.

Els extremistes cingalesos fan el que poden per denunciar el pacte amb els indis que, al seu parer, no és altra cosa que una renúncia de sobirania. Les formes de protesta són ben variades, i van des de vagues generals fins a protestes estudiantils i atemptats contra

La fugida, una solució provisional.

representants de l'estat. En un any, més de 500 funcionaris i defensors de l'acord de pau han estat assassinats per radicals cingalesos. «El sud de l'illa s'assembla molt a la zona tàmil de fa set o vuit anys, —ens adverteix un periodista de Colombo—; i encara pot acabar pitjor.»

La sortida del túnel, ara per ara, es presenta confusa. Les eleccions generals d'aquest desembre podrien modificar substancialment el panorama polític de l'illa. L'actual president, Jayewardene, no s'hi presenta. I el candidat més fort, la senyora Bandaranaike, advoca insistentment per la retirada de les tropes índies: un pas que calmaria els nacionalistes cingalesos, però que no satisfaria els *tigres* i que tornaria a deixar Sri Lanka, de fet, en idèntica situació que fa un any i mig. En una situació que, per descomptat, espanta els empresaris occidentals delerosos de platja i de pinya colada. □